

Rapport 2013:24

Arkeologisk förundersökning

Ödeshögs medeltida bytomt undersökningar vid Pilegården

RAÅ 215

Limhallen 3 och 4 samt Ödeshög 1:92 och 1:112

Ödeshögs socken och stad

Ödeshögs kommun

Östergötlands län

Viktoria Björkhager

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM

AVDELNINGEN FÖR ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

Ödeshögs medeltida bytomt undersökningar vid Pilegården

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Syfte	5
Metod och dokumentation	7
Resultat och tolkning	8
Datering	13
Osteologisk analys	13
Åtgärdsförslag	13
Referenser	14
Tekniska uppgifter	15
Bilaga 1. Anläggningsbeskrivningar	16
Bilaga 2. Fyndlista	18
Bilaga 3. Kalibrerade ¹⁴ C-dateringar	19
Bilaga 4. Profilitrningar	20

Omslagsbild: Förundersökningsområdet sett mot öster.

Sammanfattning

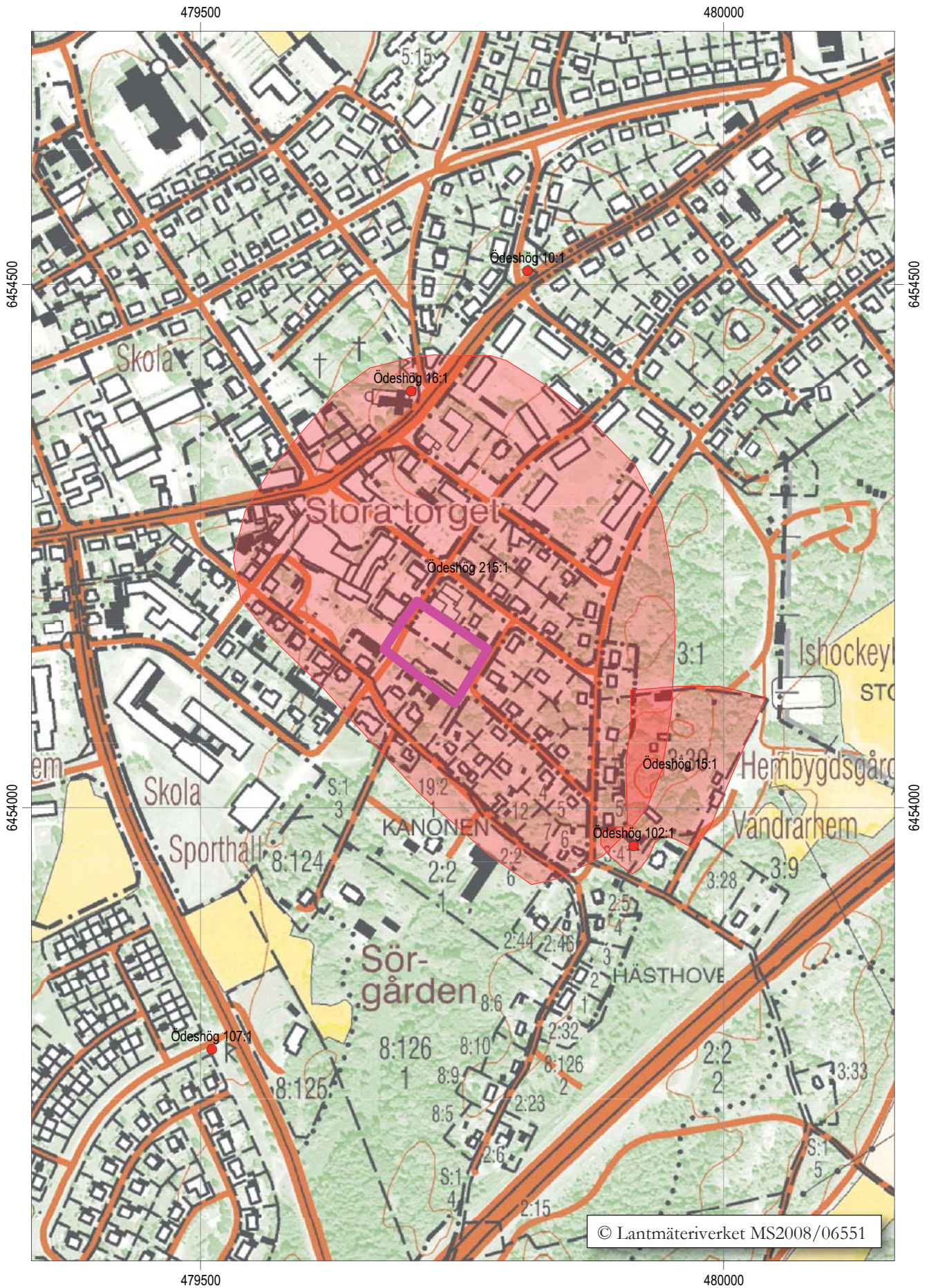
Inför detaljplanläggning utförde Östergötlands museum i mars och maj 2013 en arkeologisk förundersökning inom Ödeshögs bytomt (RAÄ 215) i Ödeshögs socken, stad och kommun. Vid undersökningen framkom ett tjugotal lämningar i form av gropar, nedgrävningar, kulturlager och en brunn. Enstaka fynd påträffades i kulturlagren såsom slagg, kalkbruk, tegelkross och fajans.

Inför fortsatt exploatering av området anser Östergötlands museum att en arkeologisk slutundersökning bör utföras.

Viktoria Björkhager

1:e antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:5000.

Inledning

Östergötlands museum utförde i mars 2013 en arkeologisk förundersökning i samband med detaljplanarbete för fastigheterna Limhallen 3 och 4 samt Ödeshög 1:92 och 1:112. Förundersökningen utfördes efter beslut från Länsstyrelsen Östergötland. Det aktuella undersökningsområdet omfattade ca 4 500 m².

Förundersökningsområdet utgjordes av en större gräsyta bevuxen med äppleträd och inom den norra delen av området fanns en parkeringsplats på ca 700 m². Gräsyterna undersöktes i mars och parkeringen i maj 2013.

Uppdragsgivare var Ödeshögs kommun vilka även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för förundersökningen samt utformningen av rapporten var undertecknad.

Områdesbeskrivning

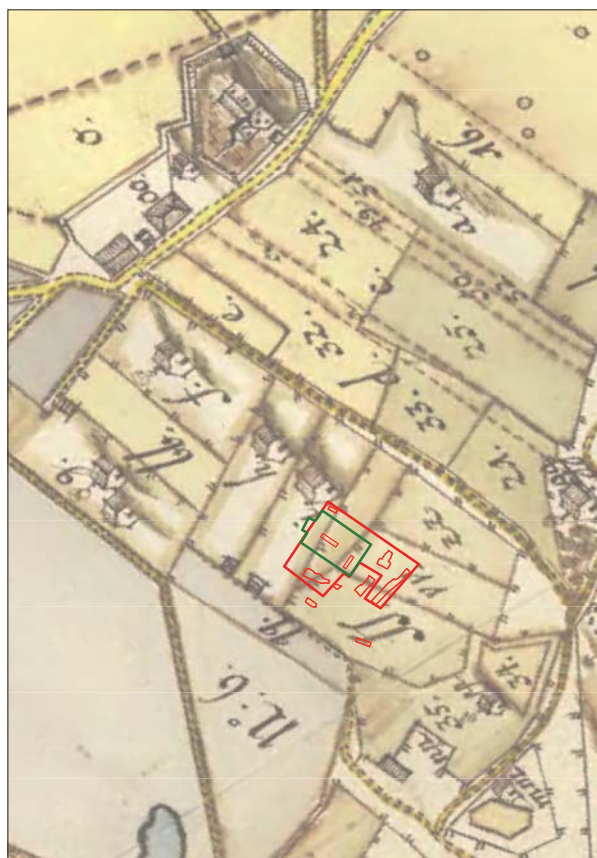
Förundersökningsområdet ligger centralt i Ödeshögs samhälle. Bygden runt Ödeshög ingår i det västligaste av Östergötlands tre förhistoriska centralområden.

Undersökningsområdet är med andra ord beläget i en mycket fornlämningsrikt trakt, med lämningar från alla förhistoriska och äldre historiska perioder, från allra äldsta stenåldern fram till och med tidigmodern tid. I förundersökningsområdets omedelbara närhet finns fyra objekt registrerade i FMIS: RAÄ 10, 15, 16 och 102 (Ödeshögs sn) som utgörs av en runristning, två vägmärken och en hembygdsgård.

Väster om undersökningsområdet har flera flatmarksgravar påträffats såsom RAÄ 17, 18, 109 och 118. I samma område finns även uppgift om en hög (RAÄ 19), som Nordenskjöld 1881 beskriver som "återstoden af en ättekulle, som haft minst 18 m omkrets och cirka 8 dm lodrät höjd. Uti botten kvarligger en flat häll" (FMIS). På ett impediment i åkermarken finns även en stensättning (RAÄ 20). På höjdryggen öster om undersökningsområdet finns ett flertal fornlämningar som omfattar både gravfält och enstaka gravar i form av brand- och skelettgravar (RAÄ 7, 12, 13, 14, 87, 103, 116 och 117). Inom samma område har det även utförts arkeologiska undersökningar de senaste åren som utmynnat i att nya fornlämningar påträffats.

Figur 3. Geometrisk ägoavmätning 1639 (D151-81:1:d10:98-99). Skala 1:4000.

Figur 4. Geometrisk avmätning 1702 (D151-81:1). Skala 1:4000.

Östergötlands museum utförde under 2011 utredningar på två områden inom Backasandsområdet, söder om den före detta snickerifabriken. De resulterade i två boplatzlämningar (RAÄ 224 och 421) varav den södra även omfattade odlingslämningar i form av årderspår (RAÄ 224).

Östergötlands museum utförde under 2011 även en arkeologisk slutundersökning inom Backasandsområdet. Undersökningen omfattade två områden, en boplatstyta (RAÄ 225) och en yta med stenläggning och vattenhål (RAÄ 228). Majoriteten av lämningarna på boplatstyten härstammade från perioderna romersk järnålder – folkvandringstid. Stenläggningen och vattenhålen var också förhistoriska, möjligen kan de ha brukats samtidigt med boplatsten. Makrofossilanalyserna från boplatstyten innehöll bland annat ett linfrö, som ¹⁴C-daterades till övergången mellan senneolitikum och bronsålder, vilket är en sensationellt tidig datering (Räf 2012).

Ödeshögs kyrka är i sina äldsta delar från romansk tid såsom koret med absid och tornet i öster. Kyrkan har under århundradens lopp genomgått omfattande förändringar och redan under medeltiden ersattes

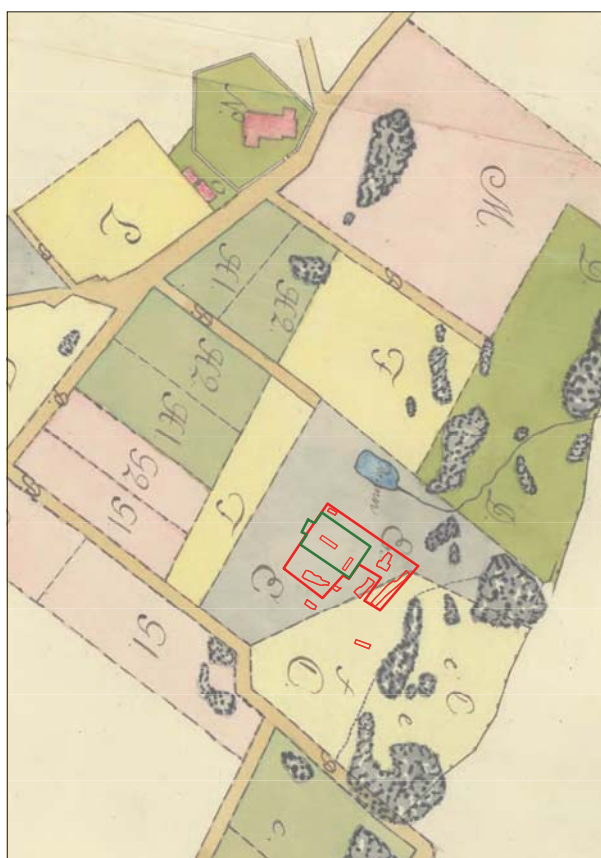
absiden med ett rakslutet kor. Omkring år 1500 byggdes kyrkan till både åt norr och söder och på 1700-talet förlängdes den åt väster. I kyrkväggen finns en runsten inmurad (RAÄ 16). Ca 400 m sydväst om kyrkan har skelettgravar (RAÄ 118) undersökts som var orienterade i öst-västlig riktning, vilket tyder på att det kan röra sig om tidigkristna gravar eftersom de daterats till sen vikingatid.

Riksantikvarieämbetet utförde 2001 en arkeologisk utredning etapp 1 i Ödeshögs samhälle inför nedläggning av fjärrvärmeledning (Nilsson 2001). Utredningen omfattade ett väst-östligt stråk genom Ödeshögs samhälle, vilket medför att det nu aktuella förundersökningsområdet inte berördes av utredningen.

Det äldsta omnämmandet av Ödeshög (*ødhishøg*) dateras till 1318 och omtalar hertiginnorna Ingeborg som upplåter två gårdar, varav en i Ödeshög till Linköpings domkyrka. Gården har tidigare hertigarna Erik och Valdemar i sitt testamente anslagit till stiftande av ett prebende vid Linköpings domkyrka (SDHK-2887). På den geometriska ägoavmätningen från 1639 omfattas byn Ödeshög av 10 gårdar, varav förundersökningsområdets norra del berör tomten tillhörande Pilegården. Den södra delen ligger på byns utmark (LMS D151-81:d10:98-99).

På den geometriska avmätningen från 1702 (LMS, D151-81:1) har även delar av utmarken tagits i anspråk och inom undersökningsområdet utgörs marken av tomter tillhörande gårdarna Skrapegården och Gathegården. Dessa brukades som skog och var av god hårdvall.

På storskifteskartan från 1761 (LMS D151-81:3) förändrades tomternas storlek och struktur. Det innebär att norra delen av förundersökningsområdet kom att ligga inom Pilegårdens ägor och södra delen inom Brännegårdens ägor.

Figur 5. Storskifteskartan 1761 (D151-81:3). Skala 1:4000.

Syfte

Syftet med förundersökningen var att fastställa i vilken omfattning fornlämning finns bevarad inom de berörda fastigheterna. Fornlämningar som framkom skulle dokumenteras avseende karaktär, datering, utbredning, omfattning, sammansättning och komplexitet. Resultatet ska kunna ligga till grund för Länsstyrelsens bedömning av kunskapspotentialen inför kommande beslut om tillstånd till ingrepp i fornlämning.

Figur 6. Förundersökningsområdet sett mot söder.

Figur 7. Förundersökningsområdet sett mot öster.

Figur 8. Förundersökningsområdet sett mot sydöst.

Figur 9. Förundersökningsområdet sett mot norr.

Nedanstående frågeställningar skulle särskilt beaktas.

Bytomten (RAÄ 215):

- Finns det lämningar efter gränser mellan tomter i form av till exempel diken eller staket?
- Den norra delen av undersökningsområdet ligger delvis inom en bebyggd tomt, Pilgården. Finns det inom den bebyggda tomten lämningar efter byggnader, gårdsplaner, odlingslotter och/eller kulturlager?
- Den södra delen av undersökningsområdet ligger enligt 1638 års karta på byns allmänning och markeras som obebyggda tomter först på 1702 års karta. Vad finns det för typ av lämningar inom dessa tomter i form av exempelvis odlingslager?

Förhistoriska lämningar:

- Finns det under eventuella medeltida/tidigmoderna lämningar eller på de obebyggda tomterna förhistoriska lämningar och i så fall av vilken typ? Traktens betydelse som centralområde gör att det mycket väl kan finnas lämningar av såväl gravar som försvunna storhögar och boplatslämningar.

Metod och dokumentation

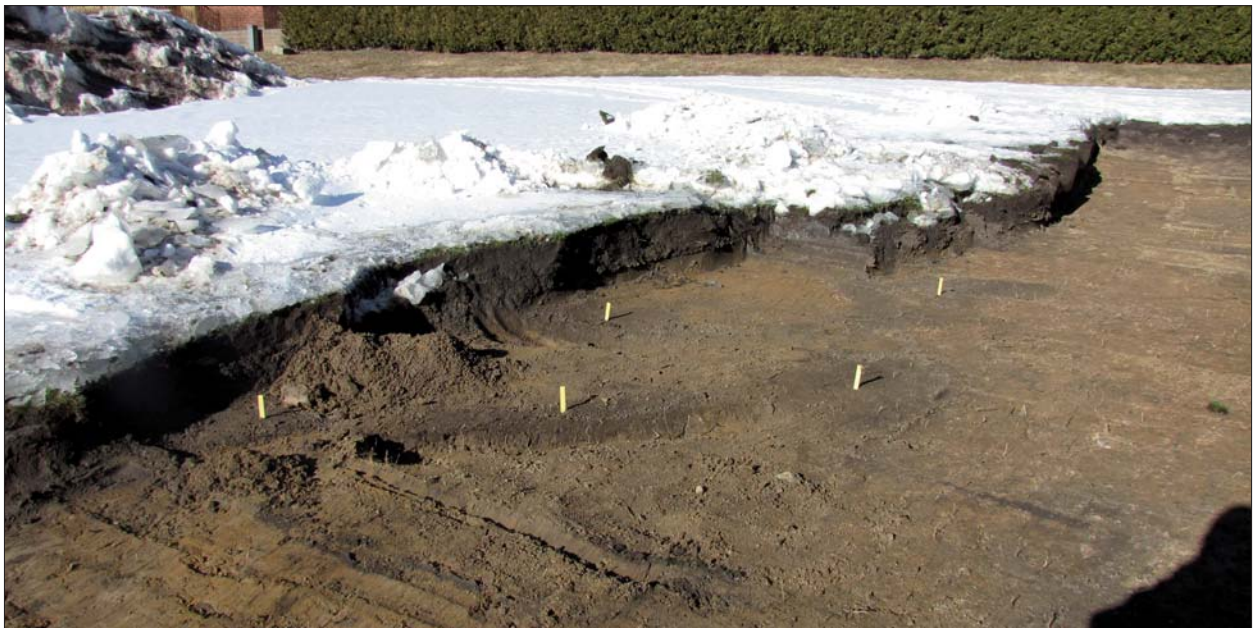
Den arkeologiska förundersökningen genomfördes i form av en sökschaktsgrävning med grävmaskin. Vid undersökningstillfället var tjälen mellan 15 och 25 cm

djup, vilket medförde att sökschakten gjordes större på bekostnad av antalet schakt. De åtta schakten hade en storlek på 7,5 - 79 m². Avsikten var att lägga provrutor i påträffade kulturlagren för att få en uppfattning om innehållet och därmed en ledtråd till lagrens ursprung. Det var vid undersökningstillfället dock inte möjligt att ta upp provrutor eftersom vatten genast trängde upp i schakten. Istället grävdes lagren skiktvis ned till undergrunden med maskin kombinerat med handgrävning för att fånga upp eventuella fynd i de olika skikten. De arkeologiska lämningar som påträffades dokumenterades genom inmätning med RTK-GPS, handritning, beskrivning och fotografering.

Föremål som påträffades samlades in och relaterades stratigrafiskt och kontextuellt. Prover för ¹⁴C-analys, osteologi och makrofossil samlades in från lämpliga kontexter. ¹⁴C-proverna (4 st) skickades för analys till Ångströmlaboratoriet i Uppsala. Det benmaterial som samlades in analyserades av museets osteolog, Petter Nyberg.

Dokumentationsmaterialet i form av ett Intrasis projekt (OM2013001), två fältplaner och anläggningsblanketter kommer att förvaras och vara tillgängligt i Östergötlands museums arkiv. Fynden förvaras i väntan på fyndfördelning i museets fyndmagasin under nummer ÖLMC4641.

Efter avslutat fältarbete har resultaten redovisats på Riksantikvarieämbetets blankett Redovisning av utförd arkeologisk undersökning.

Figur 10. Översikt över nedgrävningen A288 i förgrunden.

Resultat och tolkning

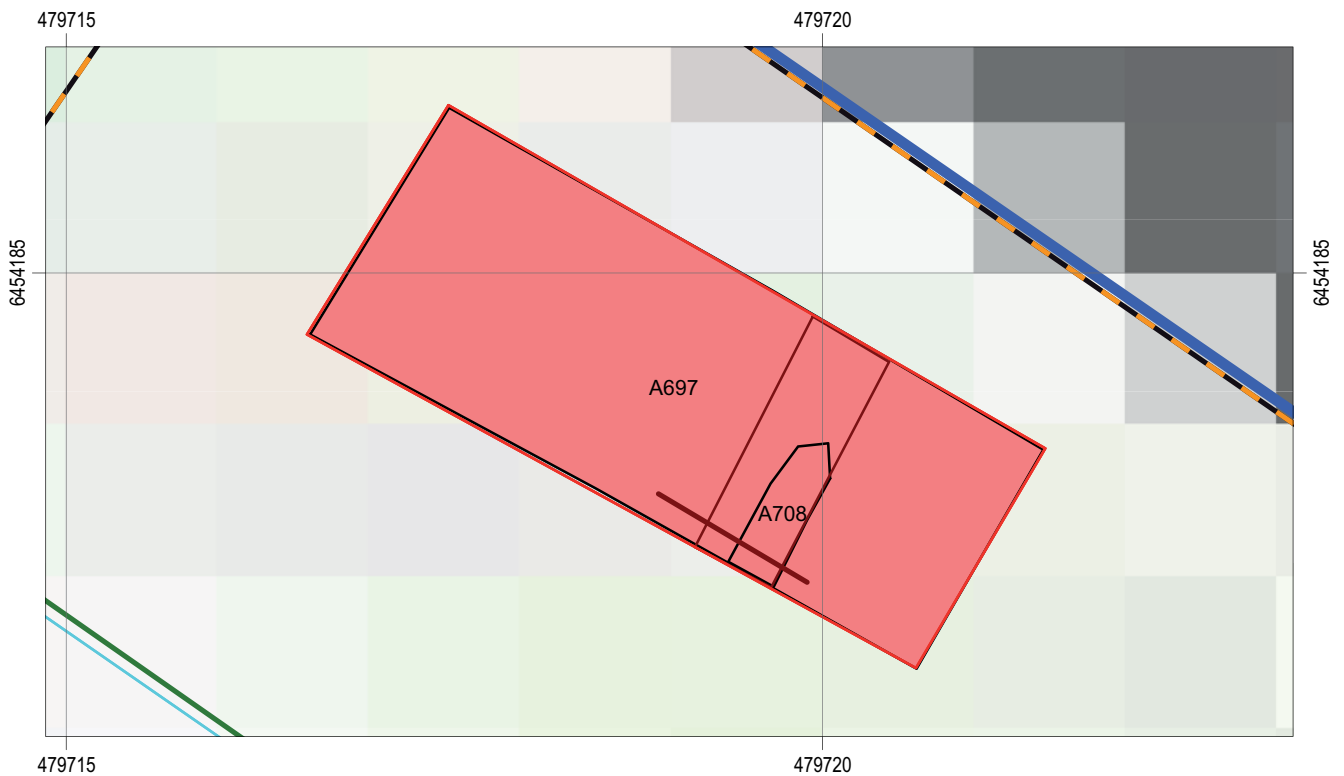
Vid undersökningen framkom sammanlagt 19 anläggningar och 5 lager. Anläggningarna utgjordes av 12 oidentifierade mörkfärgningar, 3 gropar, 3 nedgrävningar, 3 diken, 1 stenläggning och 1 brunn. Lagren utgjordes av 3 kulturlager och 3 förmodade odlingslager. I kulturlagren framkom fynd i form av slagg, obrända djurben, kalkbruk, spikar, tegel (mestadels krossat),

bränt ben samt trä (ÖLMC4641:1-13). Träet skulle kunna ingå i en byggnad (såsom golvplanka eller syll) men det gick inte att avgöra vid förundersökningstillfället. De förmodade odlingslagren var fyndtomma.

De framkomna fornlämningarna påträffades inom undersökningsområdets norra del. Inom denna norra yta fördelade sig lämningarna på så sätt att i den västra delen – i princip inom gränsen för bytomten på

Figur 11. Översiktsplan över undersökningsområdet. Skala 1:600.

Figur 12. Schaktplan över det norra schaktet. Skala 1:50.

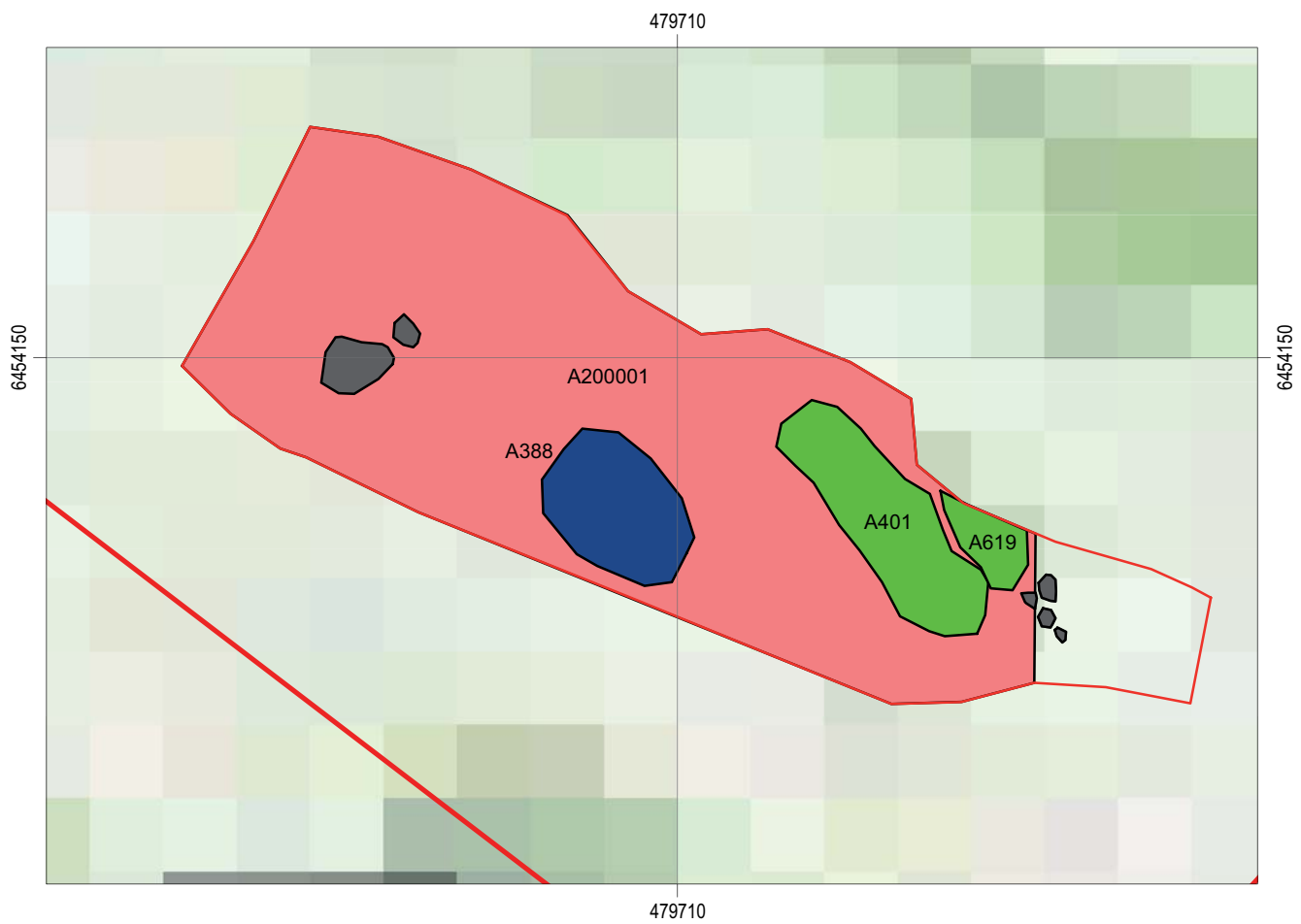
Teckenförklaring

- Topografiskt objekt
- Schakt
- Sektion
- Sektion
- Utgår
- Odefinierad anläggning
- Nedgrävning
- Lager
- Kulturlager
- Grop
- Dike
- Undersökningsområde
- Parkering
- Föreslaget slutundersökningsområde

1639 års karta – utgjordes de främst av kulturlager, ett stenigt lager, brunnen och ovan nämnda trä. I den östra delen fanns enstaka lager av odlingskaraktär och anläggningar i form av gropar, nedgrävningar, diken och de flesta av de oidentifierade anläggningarna som troligtvis ska tolkas som olika typer av gropar (förrådsgropar?) och nedgrävningar.

Det nordligast belägna schaktet låg på den smala gräsremsan mellan parkeringen och den befintliga bebyggelsen. I schaktet framkom mäktiga kulturlager och en riklig mängd fynd. Överst i schaktet fanns ett 0,9 m tjockt lager (A697) med både påförda och omrörda massor. Lagret var blandat och omfattade förutom lera och recent skräp även kulturlager med enstaka 0,1 - 0,3 m stora stenar och fynd av träbitar, tegel och fajanser. Dessa fynd tillvaratogs inte. Under detta kom, i hela schaktets utbredning, ett ca 0,3 m tjockt kulturlager (A708) av svartgrå lerig silt med enstaka 0,05 - 0,12 m stora stenar, både skörbrända och naturstenar. I schaktets södra del grävdes lagret skiktvis med maskin, men även genom handgrävning varvid fynd i form av tegelkross, kalkbruk, obrända djurben och enstaka slaggbitar (ÖLMC4641:1-9) framkom. I botten påträffades ett lager av svartgrå lerig silt med en dominerande mängd skörbrända stenar (0,05 - 0,15 m stora) och kolbitar.

På den geometriska ägoavmätningen från 1639 omfattades byn Ödeshög av 10 gårdar, fördelat på fem frälshemman, tre kronohemman och två skattehemman. Förundersökningsområdet berörde i sin norra del, delar av tomten tillhörande Pilegården (LMS D151-81:d10:98-99, Lantmäteri styrelsens arkiv). Den södra delen av undersökningsområdet ligger på byns utmark. Ovan beskrivna schakt låg centralt placerat inom Pilegårdens tomt, vilket kan förklara de mäktiga kulturlagren och mängden fynd. Det var dock inte

Figur 13. Schaktplan över det västra schaktet. Skala 1:100.

Figur 14. Schaktplan över det östra schaktet. Skala 1:150.

möjligt att se några konstruktioner i schaktet, som inte utvidgades på grund av att det omringades av fjärrvärme-, el- och telekablar.

Söder om parkeringen togs ett schakt upp inne bland äppleträden. Schaktet innehöll flera anläggningar och kulturlager varav den största anläggningen (A388) visade sig vara en brunn. I kulturlagret (A200001) framkom slagg och spikar (ÖLMC4641:11-13), men även rester efter trä utmed ett begränsat område. På den geometriska avmätningen från 1702 (LMS, D151-81:1) har Pilegårdens tomt delats i två delar där den östra delen inte har någon beteckning. Detta gör att det inte går att få någon uppgift om tomtens funktion, men den verkar inte ha varit bebyggd. Förundersökningsschaktet ligger på den nya tomtens södra del och dess innehåll av anläggningar och kulturlager visar att det funnits bebyggelse i närheten. Det gick vid undersökningstillfället inte att få någon klarhet i vad träresterna representerade. De kan utgöra delar av golv eller syll till en byggnad men de kan även utgöra kasserade brädor. I schaktet gick det inte att finna någon gränsmarkering för tomten varken i form av diken eller stolphål.

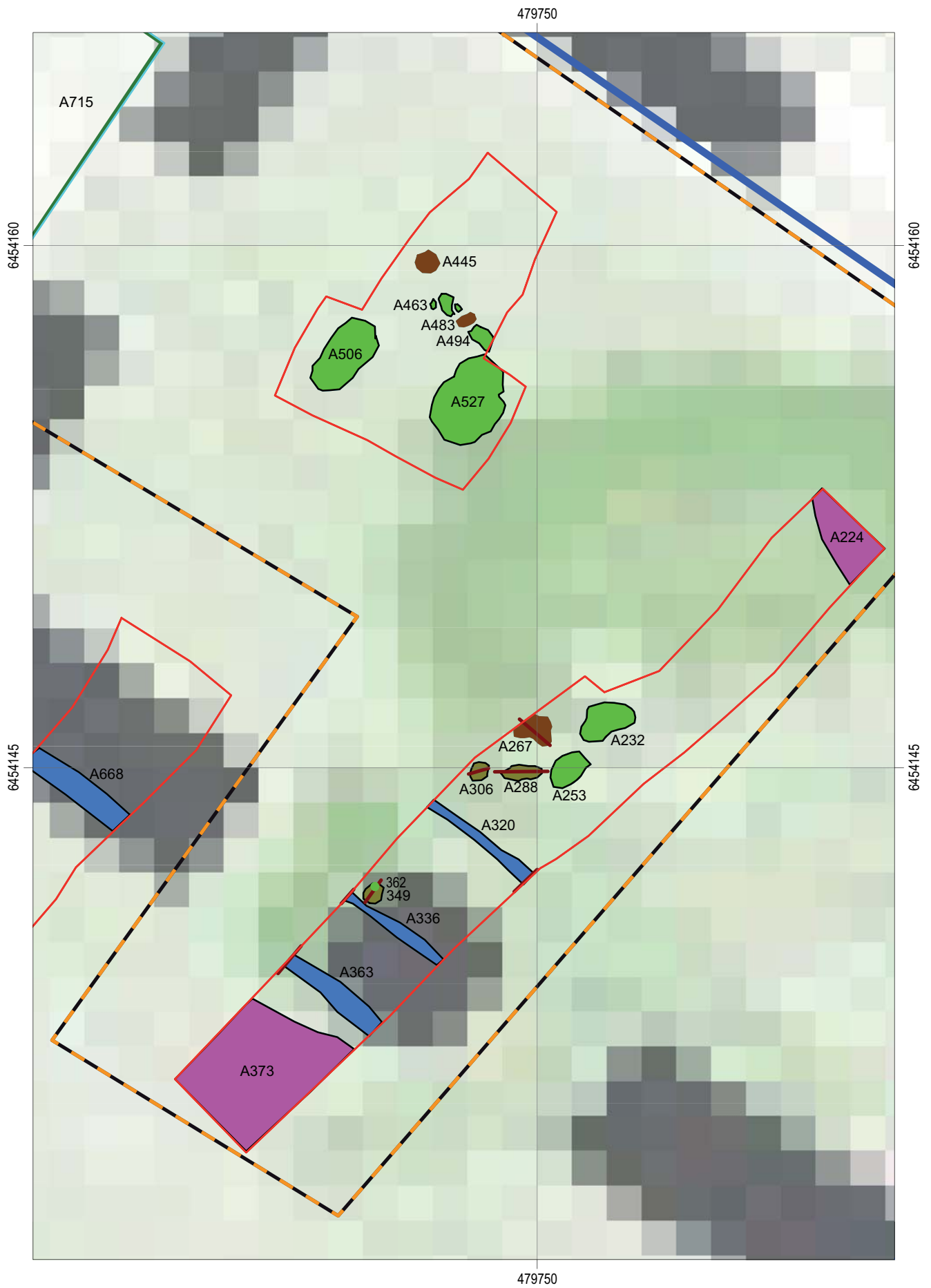
Brunnen hade svartgrå fyllning av sandig silt med en måttlig förekomst av 0,05 - 0,15 m stora stenar. Den hade inga tecken på fodring av väggarna. Djupet var 0,9 m. I botten av brunnen togs ett kolprov som skickades in för analys och visade på en datering till

övergången mellan mesolitikum och senneolitikum (4230 - 3810 f Kr, Ua-45756) (bilaga 3). Denna datering stämmer dock inte överens med den fyllning som finns i brunnen, som snarare verkar vara medeltida/sentida. Dateringen ska troligtvis tolkas som att kol från senmesolitiska/tidigneolitiska anläggningar i närområdet hamnat i fyllnadsmassorna.

Vid sökschaktningen i den östra delen av förundersökningsområdet framkom anläggningar i form av mörkfärgningar, diken och förmodade odlingslager. Vid undersökning av ett begränsat urval av mörkfärgningarna framkom att de utgjordes av djupare gropar och grundare nedgrävningar med innehåll av brungrå eller gråsvart sandig silt. Två större anläggningar (A506 och A527) påträffades, med en storlek av 2,4 x 1,2 m och 2,65 x 1,75 m. Anläggningarna undersöktes inte men hade en liknande fyllning i toppen av gråbrun siltig lera med enstaka 0,05 - 0,20 m stora stenar. Den västra av dem var avlång och hade en gravlik form, men tolkas i sammanhanget snarare som någon form av förrådsgröp liksom den intilliggande anläggningen. På den geometriska avmätningen från 1702 har delar av utmarken tagits i anspråk öster om Pilegården. Förundersökningsområdets östra del ligger inom tomterna ”JJ” och ”vv” som tillhör Gathegården respektive Skrapegården. Dessa två nytillkomna tomter var inte bebyggda utan brukades som skog och var av god hårdvall. De påträffade anläggningarna tolkas

Figur 15. Den oidentifierade mörkfärgningen A506. I bakgrunden A445, 455, 463, 476, 483, 494 och 527.

Figur 16. Schaktplan över det östra schaktet. Skala 1:150.

inte som lämningar efter skogsbruket utan borde höra till någon annan tidsperiod, antingen aktiviteter som skett på utmarken före tomtindelningen eller efter storskiftet 1761 (D151-81:3). Vid storskiftet utgörs den östra delen av undersökningsområdet av åker och ängstäppor med berg i dagen. Det är mycket möjligt att anläggningarna tillhör denna brukningsfas.

Vid förundersökningen påträffades även tre diken (A320, 336 och 363). De gick alla i samma riktning, NNV-SSO. De hade ett inbördes avstånd på 2 - 3 m. Dike A320 var 0,45 m brett med en fyllning av gråbrun sandig slit med siltlinser mot botten. A336 var till skillnad från de andra dikena smalt med en bredd av 0,3 m och ett djup av 0,4 m, men med samma gråbruna sandiga silt i fyllningen och siltlinser som det tidigare beskrivna diket, men här fanns dessutom mindre stenar. Det tredje diket kunde följas i två intilliggande schakt och hade en sammanlagd längd på ca 13 m. Det var det bredaste av dikena (0,5 - 0,6 m) men hade samma typ av fyllning som övriga diken, dock utan stenar. Troligtvis har de breda dikena varit öppna medan det smala diket varit igenfyllt.

Det intressanta med dikena är, förutom att samtliga löper i samma riktning, att det på 1702 års avmätningsskarta finns en ägo gräns som löper i samma riktning. Den avgränsar tomten "JJ" från tomten "vv". Efter rektifiering av nämnda karta verkar det som om det mellersta smala och djupa samt igenfyllda diket är det som passar bäst in på ägo gränsen.

Vid storskiftet 1761 förändrades tomtindelningarna så att norra delen av förundersökningsområdet låg inom Pilegårdens ägor och södra delen låg inom Brännegårdens ägor. Bland de framkomna dikena finns det inga som passar in på den nya gränsen mellan de båda gårdarnas ägor.

Groparna, nedgrävningarna och de odefinierade anläggningarna ligger inom tomterna på 1702 års geometriska avmätningsskarta. Endast några av dem har undersökts och ett kolprov har skickats in för analys till Ångströmlaboratoriet, men i skrivande stund är inga resultat färdiga. Det gör att det är svårt att datera anläggningarna, men utifrån formen och innehållet tolkas de inte som förhistoriska utan borde snarare höra samman med bytomten. Till vilket skede är dock ännu oklart.

Datering

Vid förundersökningen skickades fyra prover på analys till Ångströmlaboratoriet i Uppsala. Tre prover analyserades, medan det fjärde innehöll för lite organiskt material och inte kunde dateras (A320). Ett av kolproverna togs i det understa kulturlagret (A708) inom Pilgårdens tomt och gav en datering till medeltid (1220 - 1380 e Kr, 2 sigma, Ua-45757). Denna datering är intressant eftersom det äldsta skriftliga belägget för Ödeshög är från 1318. I brunnen togs ett kolprov i det sotiga bottensedimentet och det gav en datering till 4230 - 3810 f Kr (2 sigma, Ua-45756). Denna datering stämmer dock inte överens med den fyllning som finns i brunnen som snarare verkar vara medeltida/sentida. Dateringen ska troligtvis tolkas som att kol från senmesolitiska/tidigneolitiska anläggningar i närområdet hamnat i fyllnadsmassorna. Det tredje kolprovet togs i en mörkfärgning med grå sandig silt i fyllningen och med ett innehåll av mindre stenar. Anläggningen skilde sig från de intilliggande anläggningarna eftersom de av dem som undersöktes inte innehöll något kol och hade en mer brungrå fyllning. Kolprovet visade på en sentida datering med flera toppar varav den äldsta var 1690 - 1730 (6,1 % säkerhet), men den mest säkra toppen var 1950 - 1955 (51,4% säkerhet) (Ua-45755). Se även bilaga 3.

Osteologisk analys

Vid förundersökningen påträffades ett mindre antal djurben fördelade på 6 fyndposter (ÖLMC4641:2, 4, 5, 10, 16 och 18). Dessa har analyserats av osteolog Petter Nyberg på Östergötlands museum. De brända benen kunde inte artbestämmas medan de obrända djurbenen bedömdes vara får/get och ko. Eftersom benmaterialet var av så begränsad omfattning har resultatet endast redovisats i fyndlistan (bilaga 2).

Åtgärdsförslag

Inför fortsatt exploatering av området anser Östergötlands museum att en arkeologisk slutundersökning bör utföras. Det föreslagna slutundersökningsområdet utgörs av förundersökningsområdets norra del. Mest anläggningstät är den västra delen av förundersökningsområdet, inom det som på 1639 års karta är Ödeshögs bytomt. Övriga delar av förundersökningsområdet är inte lika anläggningstäta. Totalt omfattar den föreslagna slutundersökningsytan ca 1800 m².

Fortsatta beslut i ärendet fattas av Länsstyrelsen Östergötland.

Referenser

Tryckta källor

Nilsson, P. *Fornlämningar i Ödeshögs samhälle*. Ödeshögs socken och kommun, Östergötland. Arkeologisk utredning, etapp 1. Riksantikvarieämbetet, UV Öst 2001:67.

Nordenskjöld, C.F. 1873. *Östergötlands minnesmärken (Lysings härad)*. Handskrift i Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA).

Räf, E. 2012. *Boplats och vattenhål i Backasand*. Arkeologiska slutundersökningar. Intill RAÅ 13:1, 14:1 och 133, Åby 6:146, 14:6, 16:2, 16:3 och 19:1, Ödeshögs socken och kommun, Östergötlands län. Östergötlands museum rapport 2012:25.

Kartor

Lantmäteri styrelsens arkiv

Ödeshögs bytomt

Geometrisk ägoavmätning, 1639. LMS D151-81:d10:98-99

Geometrisk avmätning, 1702. LMS D151-81:1

Storskifte, 1761. LMS D151-81:3

Tekniska uppgifter

Lokal Limhallen 3 och 4 samt Ödeshög 1:92 och 1:112
Socken/Stad Ödeshög
Kommun Ödeshög
Län och landskap Östergötland

Fornlämningsnummer RAÄ 215

Ekonomiska kartans blad 8E 1h
Fastighetskartans blad 64E 5h SO
Koordinater N6454108, E479745
Koordinatsystem SWEREF 99TM

Typ av undersökning Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens dnr 431-2063-13
Länsstyrelsens handläggare Bertha Ekstrand Amaya
Länsstyrelsens beslut 2013-03-01
ÖLM dnr 99/13
ÖLM projektnr 531453

Uppdragsgivare Ödeshögs kommun
Kostnadsansvarig Ödeshögs kommun

Projektledare Viktoria Björkhager
Personal Emma Karlsson

Fältarbets tid 2013-03-25--28 samt 2013-05-21
Totalt undersöktes 280 m²

Fynd C4641:1-13, 15-19
Foto Digitala
Analyser ¹⁴C-analys, osteologi

Grafik Viktoria Björkhager
Renritning Lasse Norr
Grafisk form Lasse Norr

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.

Ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273 Rapport 2013:24 © Östergötlands museum

Bilaga 1. Anläggningsbeskrivningar

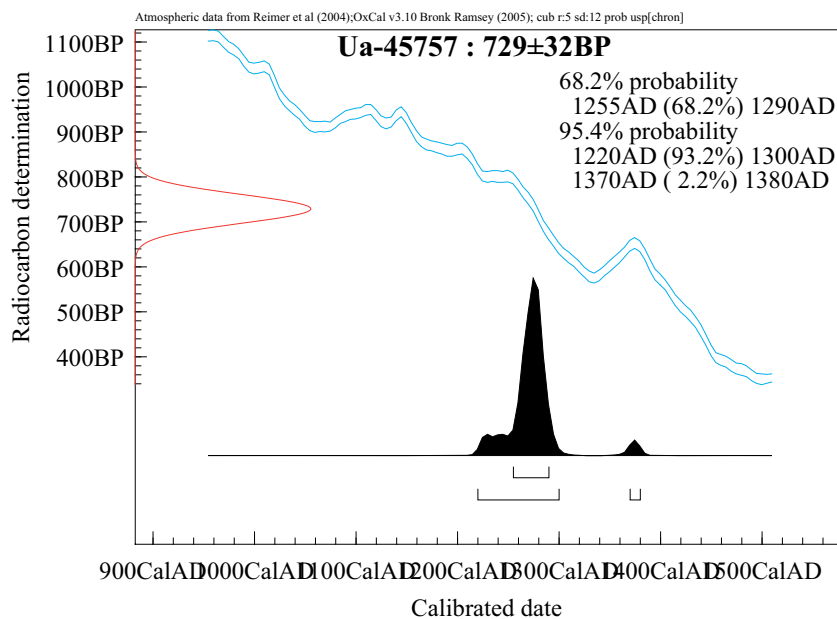
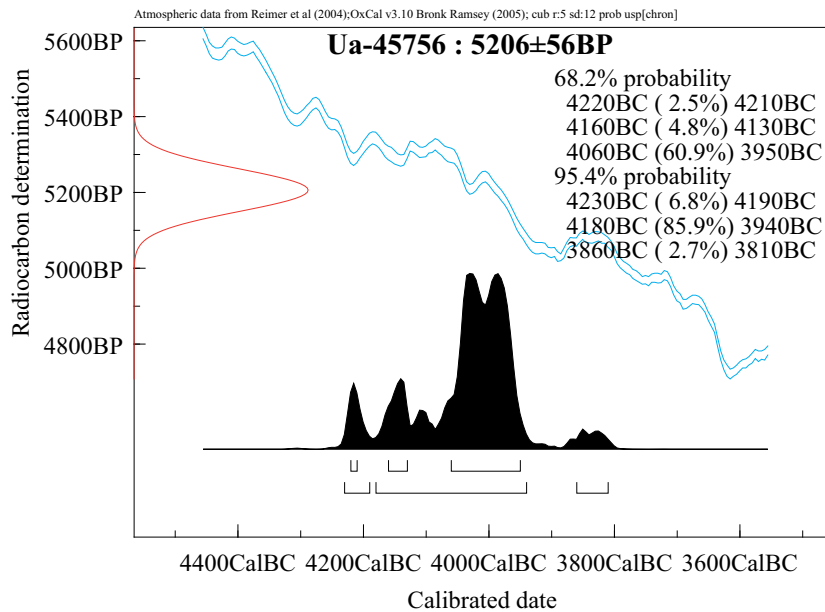
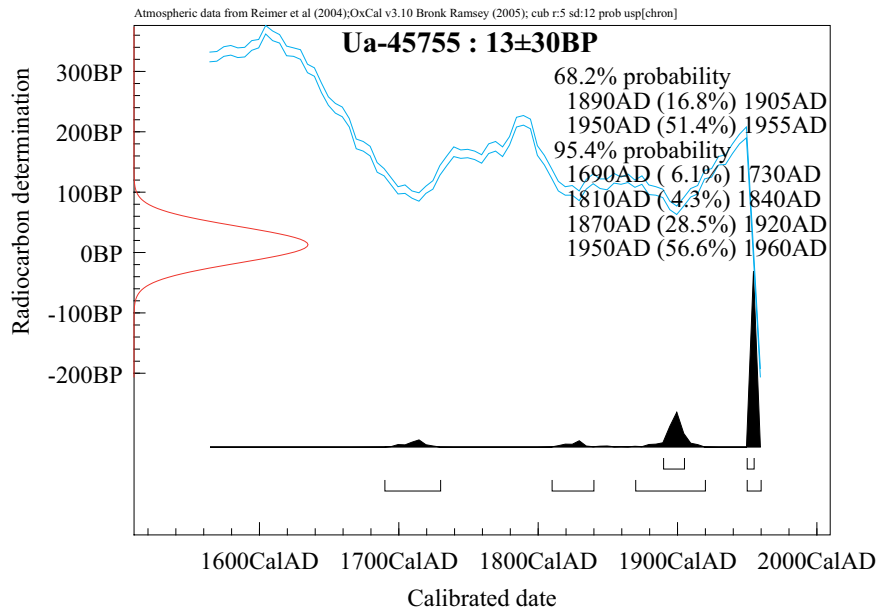
Anl	Typ	Form i plan	Lä	Br	Diam	Dj	Unders andel %	Färg	Material	Sot	Kol	
224	Lager					0,07		Grå	Siltig lera			
232	Odef	Oregelbunden	1,66	1,00				Grå/Brun	Sandig silt		Enst	
253	Odef	Oregelbunden	1,28	0,80				Brun/Grå	Sandig silt		Enst	
267	Grop	Oregelbunden	1,07	0,93		0,10-0,20	50	Brun/Grå	Sandig silt		Enst	
288	Nedgrävning	Avlång	1,18	0,44		0,12	50	Brun/Grå	Sandig silt		Enst	
306	Nedgrävning	Rundad			0,60		50	Svart/Grå	Sandig silt	Enst		
320	Dike	Avlång	3,60	0,45		0,20		Grå/Brun	Sandig silt		Enst	
336	Dike	Avlång				0,35		Grå/Gul	Sandig silt			
349	Nedgrävning	Rundad	0,65	0,55		0,10	50	Grå	Sandig silt		Enst	
363	Dike	Avlång				0,25		Brun/Grå	Sandig silt			
373	Lager	Odefinierad	3,80	3,20		0,05-0,10		Brun/Grå	Siltig lera			
383												
388	Brunn	Rundad			2,20	0,90	50	Svart/Grå	Sandig silt	Måttl	Enst	
401	Odef	Avlång	3,90	1,25				Grå/Svart	Sandig silt		Enst	
445	Grop	Rund			0,60	0,16		Grå/Svart	Siltig lera			
455	Odef	Avlång	0,30	0,15				Svart/Grå	Siltig lera			
463	Odef	Avlång	0,70	0,40				Grå/Svart	Siltig lera			
476	Odef	Rundad	0,22	0,13				Svart/Grå	Sandig lera			
483	Grop	Oval	0,60	0,40		0,20	50	Grå/Svart	Siltig lera			
494	Odef	Oregelbunden	0,75	0,50				Svart/Grå	Siltig lera			
506	Odef	Avlång	2,40	1,20				Grå/Brun	Siltig lera			
527	Odef	Oregelbunden	2,65	1,95				Grå/Brun	Siltig lera			
619	Odef	Odefinierad	1,60	0,75				Brun	Siltig lera			
668	Dike	Avlång						Brun/Grå	Sandig silt			
697	Kulturlager	Odefinierad	3,70	1,60		0,30		Svart/Grå	Lerig silt	Måttl		
708	Kulturlager	Odefinierad	3,70	1,60		0,05		Grå/Svart	Lerig silt	Måttl	Rikl	
715	Utgår											
200001	Kulturlager							Grå/Brun	Lerig silt		Enst	
200018	Stenläggning	Odefinierad				0,15			Sandig lera		Enst	
200019	Kulturlager	Odefinierad				0,05		Grå	Sandig lera			
200021	Kulturlager	Odefinierad				0,22		Brun/Grå	Sandig lera		Enst	

Sten	Skärvsten	Storlek sten	Fyllning övrigt	Fynd	Prov	Beskrivning
						I anläggningens västra grunda del (0,1 m djup) var fyllningen brungrå medan den i den östra djupa delen (0,2 m djup) utgjordes av gråbrun sandig silt.
Måttl			Melerad av grå och gul silt			Samma dike som A668.
Enst						
			Linser av gul silt i botten			
			Melerad av gul lera			Ingen infiltrering, ev påfört.
Måttl						I toppen utgjordes fyllningen av svartgrå sotig sandig silt med 0,05-0,15 m stora stenar och enstaka kolbitar. Under detta fanns ett tjockt lager med gråbrun lera med 0,10-0,15 m stora stenar och enstaka kolbitar. I botten fanns ett svartgrå sotigt lager med lera, inslag av bruna lerlinser och enstaka 0,10 m stora stenar.
Enst						
						Fortsätter in i schaktväggen.
Enst						Gravformad form, men tolkas snarare som någon typ av förrådsgröp.
Enst						
				Obrända djurben		
						Fortsättningen av A363.
	Måttl	0,05-0,12		Tegel, obrända djurben, slagg, kalkbruk		Lagret är inte begränsat åt något väderstreck. Lagret framträdde ca 0,65 m under markytan. Det överlagrades av recent påförda massor. I schaktets södra del fanns under lagret ytterligare ett tunt kulturlager A708.
	Rikl	0,05-0,15			Kolprov	Framkom under lager A697. Togs endast fram i schaktets södra del.
						Parkering
Rikl	Dom	0,05-0,10		Hängbryne, obrända djurben		
Måttl		0,05-0,10				
						Under stenläggning A200018.

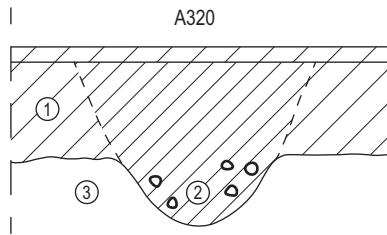
Bilaga 2. Fyndlista

Fynd	Id	Sakord	Antal	Material	Beskrivning
C4641:1	200002	Tegel	2	Tegel	
C4641:2	200003	Obränt ben	1	Ben	Får/get
C4641:3	200004	Kärl	1	Keramik	
C4641:4	200005	Bränt ben	1	Ben	Obestämbart art
C4641:5	200006	Obränt ben	1	Ben	Får/get
C4641:6	200007	Kalkbruk	4		
C4641:7	200008	Slagg	1	Slagg	
C4641:8	200009	Bränd lera	0	Bränd lera	
C4641:9	200010	Tegel	2		
C4641:10	200011	Bränt ben	1		Obestämbart art
C4641:11	200012	Slagg	4	Slagg	
C4641:12	200013	Järn	3		
C4641:13	200014	Slagg	3	Slagg	
C4641:15	200020	Bryne	1	Bergart	Hängbryne (fyrkantigt)
C4641:16	200022	Obränt ben	5	Ben	Får/get och ko
C4641:17	200023	Glas	1	Glas	Smält
C4641:18	200024	Obränt ben	11	Ben	Får/get och ko
C4641:19	200025	Keramik	1	BII:4	

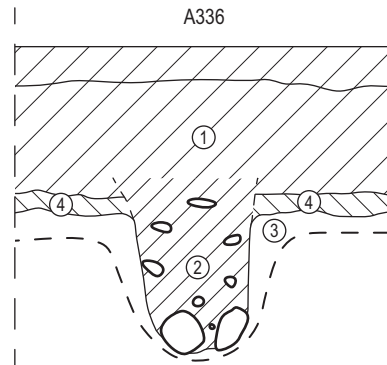
Bilaga 3. Kalibrerade ¹⁴C-dateringar.

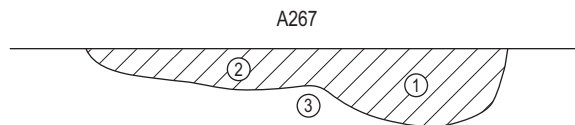
Bilaga 4. Profiliritningar

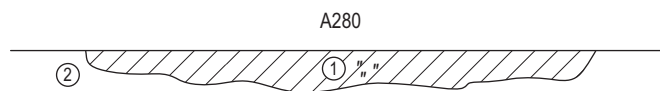
- 1 Gråbrun, sandig silt.
- 2 Gråbrun, sandig silt med siltinser mot botten.
- 3 Gul, något sandig silt.

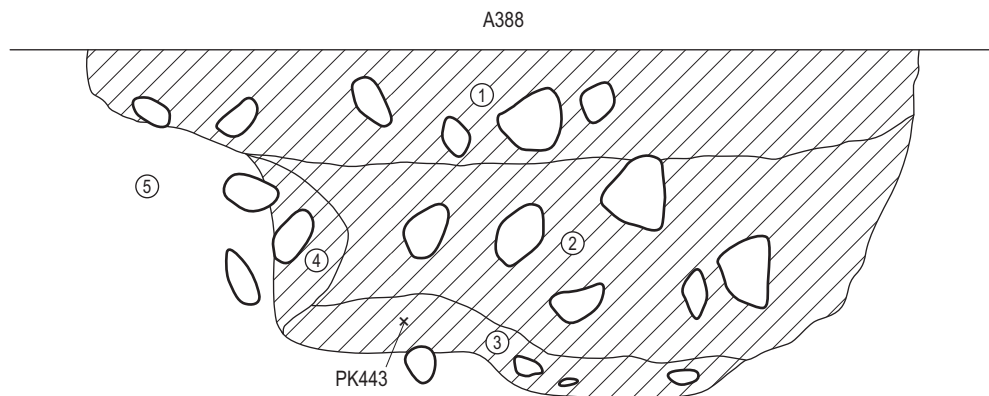
- 1 Gråbrun, sandig silt.
- 2 Gråbrun, sandig silt med siltinser mot botten.
- 3 Gul, något sandig silt.
- 4 "Skräp".

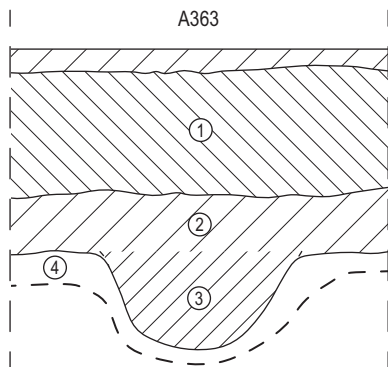
- 1 Gråbrun, sandig silt.
- 2 Gråbrun, siltig sand med stora kolbitar.
- 3 Gul, något sandig silt.

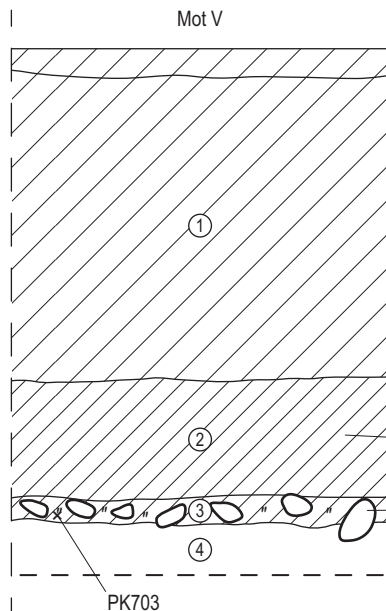
- 1 Gråbrun, siltig sand med stora kolbitar.
- 2 Gul, något sandig silt.

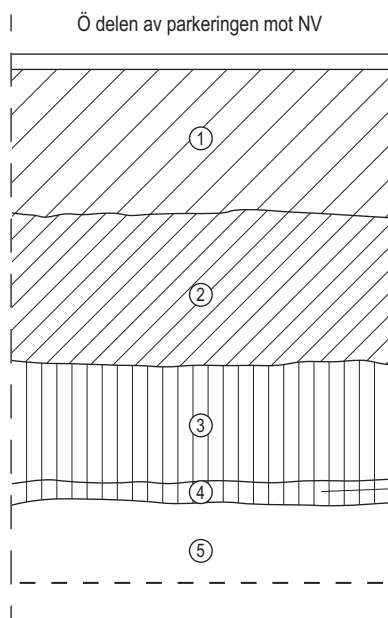
- 1 Svartgrå, sotig sandig silt med 0,05-0,15 m stora stenar och enstaka kolbitar.
- 2 Gråbrun lera med med 0,05-0,15 m stora stenar och enstaka kolbitar.
- 3 Svartgrå, sotig lera med enstaka 0,10m stora stenar och bruna lerinser.
- 4 ???
- 5 Gul, något sandig silt.

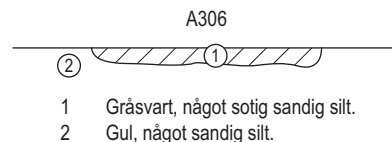
- 1 "Skräp". Kakelugnsfragment, fajans, metall, glas, flaskor och tegelpannor.
- 2 Grå, sandig silt. (Ev odlingslager)
- 3 Gråbrun, sandig silt med siltlinser mot botten.
- 4 Gul, något sandig silt.

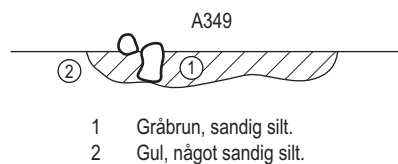
- 1 Påförda massor. Lera/kulturlager, innehåller träbitar, tegel, fajans och enstaka 0,10-0,30 m stora stenar.
- 2 Svartgrå, lerig silt. Innehåller enstaka 0,05-0,12 m stora natur- och skörbrända stenar samt enstaka tegelkross, kalkbruk, djurben och slagg i N delen.
- 3 Svartgrå, sotig lerig silt. Innehåller 0,05-0,15 m stora skörbrända stenar och kolbitar.
- 4 Grå, lerig silt. (Undergrund?)

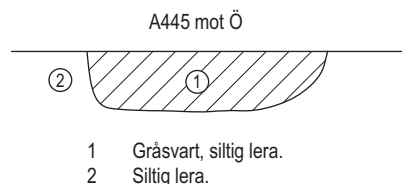
- 1 Kross.
- 2 Gråbrunt kulturlager, sandig lera med grus och 0,05 m stora stenar. Innehåller tegel, spik och Bil:4-keramik.
- 3 Mörkbrunt kulturlager, sandig lera med enstaka 0,05-0,10 m stora stenar. Innehåller pressglas, fajans, fönsterglas och tegel.
- 4 Kulturlager. Grå lera med 0,05-0,10 m stora stenar. Inga fynd.
- 5 Lera.

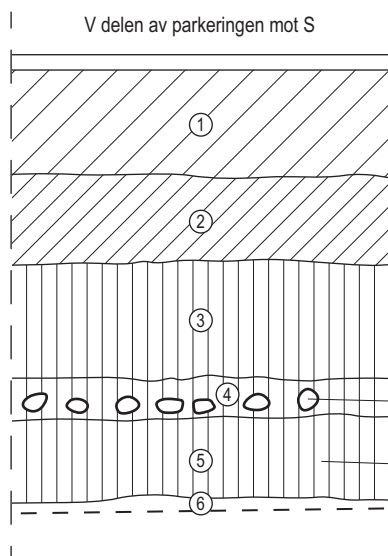
- 1 Gråsvart, något sotig sandig silt.
- 2 Gul, något sandig silt.

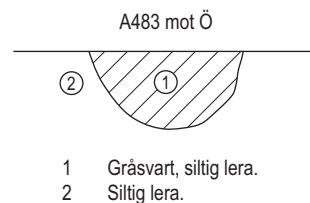
- 1 Gråbrun, sandig silt.
- 2 Gul, något sandig silt.

- 1 Gråsvart, siltig lera.
- 2 Siltig lera.

- 1 Kross.
- 2 Ljusbrun, grusig sand.
- 3 Mörkbrunt kulturlager, homogent, sandig lera. Innehåller kapsyler.
- 4 Stenläggning/gårdsplan? Återfinns i hela schaktet. Grå, sandig lera med 0,05-0,10 m stora stenar, mestadels skarpkantade. Fynd av hängbryne och djurben ovanpå stenläggningen.
- 5 Brungrått kulturlager, sandig lera, homogent. Ev odlingslager.
- 6 Lera.

- 1 Gråsvart, siltig lera.
- 2 Siltig lera.

kv Limhallen
 Ödeshögs socken och stad
 Ödeshögs kommun, Ög
 RAÄ 215
 Profiliritning
 Skala 1:20
 Dnr 99/13
 2013-03-27 Viktoria Björkhager
 Renritning Lasse Norr

Inför detaljplaneläggning utförde Östergötlands museum i mars och maj 2013 en arkeologisk förundersökning inom Ödeshögs bytomt (RAÄ 215) i Ödeshögs socken, stad och kommun. Vid undersökningen framkom ett tjugotal lämningar i form av gropar, nedgrävningar, kulturlager och en brunn. Enstaka fynd påträffades i kulturlagren såsom slagg, kalkbruk, tegelkross och fajans.